

ZPRÁVA SYNODNÍ RADY

I. Zpráva synodního seniora

I když se příliš nehodí mluvit o setrvačnosti v životě církve, není to jev pouze negativní. Setrvačnost vycházející z minulé zkušenosti s sebou přináší i určitou sílu ke zvládnutí mnohých nástrah a překážek. Díky jisté setrvačnosti se církevního života zásadně nedotýkají změny ve společnosti nebo politice. Tak tomu bylo i v minulém roce. Jinou otázkou však zůstává, nakolik je církev poznamenávána náladami, metodami i způsoby běžnými ve společnosti, do které jako její součást patří. Takové působení společnosti na církev je nevyhnutelné. Vypadá to pak, že se církev od společnosti příliš neliší, přestože si přejeme, aby si udržela dostatečný odstup od toho, co společností hýbe a co ji určuje. Není úkolem synodu dávat za pravdu některému z mnoha pohledů na dnešní společnost. Pro potřebu naší církevní současnosti je však vhodné zdůraznit, na čem stojíme a co je pro nás důležité, zvláště když vyznáváme, že naše církev nechce zůstat stát stranou společnosti.

Církev žijící v proměnách časů našťastí nepotřebuje mnoho záchytných bodů. „Jedno nezbytné“ je stále dostačující. Nejpevnějším základem existence církve je její vědomí, že nepatří sama sobě, nýbrž zůstává částkou Kristova lidu. Období změn, která přinášejí nové možnosti, ale také krize, většinou zřetelně ukazují, na čem církev stojí a oč se opírá. Lze to pozorovat jak ve sborech ČCE, tak i v české ekumeně. Vesměs se potvrzuje, že je snazší vyznávat Krista v jednoznačnějších a přehlednějších dobách (bez ohledu na to, jsou-li pro církev příznivé či nikoliv) než v dobách rušných a proměnlivých. Dnes žijeme v rušných a proměnlivých časech a jsme v nich svědky různých neradostných jevů a změn. Svornost narušují konkurenční střety, prvotním zájmem je hájení vlastního vlivu, vlastních práv a vlastní „viditelnosti“, vzájemná láska uvažá a okolí, stále ještě anticírkevně určené, sleduje takové jevy s potěšením. Vnitřně nesourodé společenství církví i každá církev usilující o vlastní prosazení pak přestávají být věrohodné jak ve zvěsti, kterou hlásají, tak i v touze vytvářet společenství s alternativním životním stylem a přístupem k životu, jak mnohdy o sobě triumfalisticky proklamujeme.¹

Rád však s vděčností konstatuji, že i v uplynulém roce jsme v ČCE Krista vyznávali a služby, které má církev konat, se řádně konaly. Bylo to možné díky mnoha ochotným spolupracovníkům, kteří často, dobrovolně a s láskou brali na sebe množství úkolů, bez jejichž plnění by byl život církve téměř nemožný. Pohled na mnohé obětavé, odpovědné, tvořivé a věrohodné služebníky Slova a svátostí je také důvodem k vděčnosti. Je však dobré nepřehlížet ani takové jevy, které prozrazují těsnější vázanost na společnost, na svět a na jejich způsoby. Patří mezi ně např. prosazování vlastní pravdy, nechuť či neměnění druhého respektovat, natož ho milovat jako sebe, a bezradnost v hledání odpovědi na otázku, co v konkrétních případech znamená spoléhat na Krista víc než na vlastní schopnosti a umění. Dlouhodobá a silná je tendence žít si jen pro sebe, hodnotit druhé kritičtěji než sebe apod. Přebíráme-li jako křesťané, co je běžné v našem okolí, vřazujeme se jako církev mezi ostatní instituce, bráníme svým bližním rozpoznat, co specifického nabízí evangelická zbožnost a tradice, a zamlžujeme jim důvod, proč by se měli aktivně zapojit do života našeho církevního společenství.

Nejbližší období nebude nikterak pokojné. Budeme dále vstupovat do nových a někdy neznámých souvislostí. V nich bude člověk poznávat svou ohrožitelnost a nezabezpečenost. Proto bude velice významné, zda a jak církev nabídne evangelium a uvědomělé vyznání. Je zřejmé, že stále půjde o to, jak evangelium nově uchopit a předat. Předstírání víry, oslabování hlavních důrazů vyznání Krista i nevšímavost vůči propasti, která mnohdy je mezi ústním vyznáváním Krista a životní praxí církve a jednotlivých křesťanů, budou mít pro svědectví církve v nejbližší budoucnosti zhoubné následky. Proto vybízíme kazatele a kazatelky, aby zvěstování Krista přijímali jako celé povolání, nebáli se obětí na této cestě a těšili se z každého, kdo nabízí svoje obdarování ve prospěch celého společenství. Vybízíme staršovstva, aby Kristus byl v jejich jednání a rozhodování skutečnou Hlavou, která z činností rozličných údů tvoří kompaktní a účelný celek. V tom je jediná naděje církve, aby svému okolí nesla ovoce Kristovy pomoci a spásy.

Joel Ruml

¹ „Podstatným zdrojem problémů mnoha lidí ve vztahu k církvi je zjevný a znepokojivý rozpor mezi proklamovanou vírou církve a její skutečnou praxí. Mezi tím, co je hlášáno a co je praktikováno, zeje propast. Díky tomu vyznívá řeč o společenství zvaném církev nestoudně triumfalisticky a nereálně.“ Daniel L. Migliore, *Víra usilující rozumět*, Mlín, 2009, str. 229

II. Zpráva synodní kurátorky

Moje zpráva vychází ze zkušenosti kurátorky sboru a je dokreslena poznatky získanými ve funkci synodní kurátorky.

Za zásadní považuji, abychom se my, křesťané, svým jednáním nevražovali mezi ostatní společenské organizace a spolky a nestávali se tak pouze jedněmi z mnohých. Vždyť můžeme a máme nabízet něco zcela výjimečného, co žádný spolek a žádná organizace s jakkoliv špičkovým managementem nedokáže člověku nabídnout. My tu přece nejsme od toho, abychom nabízeli zábavu, laciné zážitky, ani adrenalinové napětí, jak to dnes nabízí kdekdo, aby zaujal.

Co nabízíme my, jako křesťané? Někdy mám pocit, že pořádáme až příliš „společenských akcí“, abychom přitáhli lidi, a pak nám zbývá málo sil na to, proč tu vlastně jsme – na zvěstování evangelia. K tomu jsme přece povoláni, abychom nejen mluvením, ale vším, co děláme, svým jednáním a celým svým životem ukazovali ke Kristu, k tomu záchrannému bodu v lidské existenci. To však nedokážeme ze své vlastní síly, ale jediné tehdy, když se plně vydáme na milost tomu, který nás posílá. Myslím si, že okolí pozná, jestli pracujeme usilovně v církvi, abychom se zviditelnili (třeba proto, že jinde se nám to nedaří), zda chceme mít zásluhy „tam nahoře“ (aby nám prošla naše provinění), anebo vědomi si své nedostatečnosti a hříšnosti spoléháme na vedení Duchem Božím a chceme plnit jen Boží vůli.

Ve sboru, kde všechno vychází z věrného, nezkresleného kázání a také slyšení slova Božího, kde nechybí obecnství kolem stolu Páně a společné modlitby s prosbami o působení Ducha svatého, tam se daří oslovit hledající, je tam tolerance, odpuštění, vzájemná úcta a láska. Tam funguje dobře naše moudré presbyterně-synodní zřízení, kdy kazatel není neomezeným pánem, ale také ho presbyteri nenechají padnout pod tíhou farářských povinností. Všichni se vzájemně nesou, podporují a respektují. V takovém společenství je člověku dobře, cítí se tu přijímán a v bezpečí.

To všechno se v naší církvi děje a jsem toho svědkem, když navštěvuji naše sbory, čtu zprávy z vizitací ve sborech a zápisy ze schůzí seniorátních výborů. Naplňuje mne radostí a vděčností, když vidím práci sester a bratří, kteří věrohodně, obětavě a přitom se skromností a neokázalostí pracují na vinici Páně. A není to jen práce farářů a laiků přímo ve sborech, ale vzpomeňme také práci Diakonie, podporu krajanských sborů v zahraničí, službu v nemocnicích a věznicích.

Myslím také, že by prospělo, kdybychom se navzájem, ale i navenek, více informovali o tom, co se nám daří, z čeho máme v církvi radost, co nás posiluje, než při každé příležitosti hořekovali nad penězi, vnější nepřízní a nad tím, jak je nás málo. Můžeme být právem sebevědomí, vždyť máme zastánce, jakého nemá žádná jiná organizace.

I když v našich sborových společenstvích občas něco „drhne“ rozhodně se o existenci církve nebojím, stále je dost těch, kdo vedeni Duchem Božím zpřítomňují zde na zemi Boží království. A protože to není jen na nás a Pán Bůh nás miluje, jistě nás tu chce jako svou církev mít i nadále.

Lia Valková

III. Zpráva 1. náměstka synodního seniora

Jsme vděční za dobře fungující ekumenické vztahy se zahraniční ekumenou a za práci, která se na tomto poli koná. Bylo to velké množství setkání, zasedání, rozhovorů, delegací, komisí, zahraničních cest i pozvání zahraničních hostů k nám. Věnujeme se těmto vztahům, co nám síly stačí. Stále nově se tyto vztahy stávají výživnou sítí, která nám pomáhá vybředat z případných komplexů menšiny, zařazuje nás do světové křesťanské rodiny, pomáhají teologicky tříbit své myšlení, i se podílet na řešení praktických problémů.

Tak např. 11. valné shromáždění Luterského světového svazu, které se konalo ve Stuttgartu a hledalo pomoc pro hladovějící ve světě, stejně i valné shromáždění reformovaných církví v Grand Rapids, kde se spojily Světová aliance reformovaných církví s Reformovanou ekumenickou radou ve společnou organizaci Světové společenství reformovaných církví. Tam se naše delegace zvláště angažovala pro lidská práva na Kubě.

Nezakrýváme, že ze světové ekumeny stále přijímáme finanční pomoc. Děje se to zvláště při jednáních tzv. kulatého stolu, kterého se účastní zástupci porýnské, hesenské, bádenské, falcké, bavorské, reformované církve v Německu a podpůrných organizací HEKS a GAW.

Domácí ekumena se děje jednak na oficiální rovině v jednáních ERC, kde nás zastupuje náš synodní senior.

Na rovině sborů se objevil nový ekumenický prvek v tzv. Noci kostelů. Podporujeme sbory, aby se k této aktivitě přidávaly.

Alianční modlitební týden a Týden za jednotu křesťanů tříští v době povánoční únavy zbylé síly mezi jednu či druhou akci, a zdá se, že to není dobře.

Jsme rádi, když sbory naší církve mají své partnerské sbory v zahraničí. Nemáme o tom aktuální přehled, ale zdá se, že trvají partnerství dříve uzavřená, vznikají také nová, i když jen málo. Je to škoda. Možná se naše pozornost může obrátit i směrem na východ, nové kontakty hledějme se sbory na Slovensku!

Daniel Ženatý

IV. Zpráva 1. náměstka synodní kurátorky

V uplynulém období proběhly volby do poslanecké sněmovny. Vláda vzešlá z voleb vyjádřila ochotu řešit ve svém funkčním období majetkové narovnání s církvemi a náboženskými společnostmi. Žádná oficiální jednání však dosud neproběhla. ČCE jako člen ERC spolu s ČBK nadále zastává názor, že k dohodě o postupu při majetkovém narovnání došlo již za Topolánkovy vlády. Je proto úkolem politické reprezentace pokračovat v jednání o majetkovém narovnání. Na výchozím stanovisku církví k tomuto problému nebylo dosud potřeba nic měnit.

Hospodářský pokles minulých let ovlivnil i hospodaření povšechného sboru. Někteří nájemci budov ve vlastnictví povšechného sboru, např. Evangelická teologická fakulta UK a nájemce objektu v Jirchářích, jsou ve výrazném skluzu s úhradou nájemného, případně v minulém roce uhradili jen jeho malou část. Tlak na snižování nájemného za nebytové prostory vyvíjejí i ostatní nájemci. Tato skutečnost způsobuje nemalé potíže při financování činnosti ÚCK, která je na výtěžku nájmů do velké míry závislá. Probíhají další jednání a konzultace v oblasti snižování nákladů, např. o výhodnějších podmínkách CMS a odběru energií ve velkém, jejichž cílem je snížit náklady sborů na všech úrovních.

Ke změně přístupu k financování došlo i u kazatelských platů. Výše státní dotace na platy kazatelů pro rok 2011 byla zmrazena na úrovni jen nepatrně vyšší, než byla dotace v roce 2010. V důsledku dohody mezi Ministerstvem kultury České republiky a církvemi a náboženskými společnostmi nedošlo ke snížení tarifních platů o 10 % jako v jiných oblastech spolufinancovaných státem. Celkové prostředky pro financování platů kazatelů ČCE čerpané ze státní dotace se nebudou navyšovat do doby, dokud budou zmrazeny mzdy ve státní správě. Toto omezení vede k daleko intenzivnějším úvahám o potřebnosti každého místa kazatele či pastoračního pracovníka.

Pavel Stolař

V. Zpráva 2. náměstka synodního seniora

Synodní rada vnímá vzdělávání a výchovu v církvi jako jednu z nejdůležitějších činností církve. Není možná existence církve bez základních znalostí biblických, bez vědomí o tom, že Pána Boha slavíme, na něho spoléháme, vycházíme z Kristova slova, těšíme se z jeho přítomnosti skrze Ducha svatého. Není možné v církvi žít bez znalostí minulých zápasů o vztah k Bohu, k bližním i světu těch, kteří nás ve víře předešli. Není možná existence církve bez povědomí a samozřejmě následné víry ve vítěznou Kristovu cestu utrpení a povolání k životu. Není možné žít bez vědomí, že společenství a vzájemné vztahy uvnitř církve jsou formovány biblickými příběhy a zkušeností církve v dějinách. Sem patří všechna ta podobenství a příběhy Ježíšovy i důrazy apoštolů, které mluví o tom, že není možno žít bez odpuštění, bez naděje, bez pravdy, bez spravedlnosti, sem patří i poznání, co pro křesťana znamená slavení stolu Páně i perspektiva přicházejícího království Božího. Až tady se pak člověku otevírají oči, srdce i ruce pro službu i za hranice církve, pro službu potřebným, službu svému okolí pokojem a slovem pravdy, profetickou službou v politice i společnosti. Máme za to, že Boží stvoření se bez Božího slova a jednání nemůže obejít. Proto důraz na to, aby se obsahy biblické zvěsti znaly, aby se už lidem od dětství a mládí dostávaly pod kůží, aby z nich žili, podle nich se rozhodovali a utvářeli svůj život.

Je nutné vždy znovu hledat metody, jak co nejlépe přiblížit lidem zvěst evangelia, dětem, mládeži i dospělým. Proto vždy nově zpracovávané pomůcky pro děti, konfirmandy, nové polohy práce s mládeží i laiky, a proto také vždy znovu pokusy o to, aby i v námi zřízených školách se zvěst evangelia dostávala ke studentům a studentkám i k pedagogům.

Pavel Kašpar

VI. Zpráva 2. náměstkyně synodní kurátorky

V uplynulém roce snad nejvíce používaným slovem kolem nás bylo slovo krize. Tak dlouho lidstvo hospodařilo s fiktivními penězi, až najednou zjistilo, že jejich hodnota je téměř nulová. Důsledky pocítil určitě každý z nás. Mnozí přišli o práci nebo mají menší plat. Řeklo by se, že je logické, že se nutně vše výše uvedené odrazí i v našem celocírkevním hospodaření. Ale není to tak docela pravda. Obětavost většiny evangelíků i přes stálé nářky na naše umenšování zůstala na úrovni minulých let. Ve sbírkách jdoucích přes Jeronýmovu jednotu se vybralo 3 627 000 Kč, dalších úctyhodných 3 500 000 Kč se vybralo na povodně. Díky všem, kdo přispěli!

Je skvělé, že v našich sborech se převážně dílo daří a mnohde i hrstka lidí dokáže nejen zaplatit Personální fond a další odvody, ale zároveň si průběžně opravovat i své nemovitosti. Jiné, třeba i početnější sbory, mají však se základními platbami problémy. Často proto, že průměrný salár je zde jen několik stokorun za rok. Kladu si pak otázku: Zač nám naše víra stojí? A zač stála našim předkům, kteří dokázali vybudovat kostely a fary mnohdy za drastických obětí? Někde je chyba. Jsme daleko bohatší než byli naši otcové, ale naše priority jsou jiné. A z naší kdysi přísné církve se stala církev velmi demokratická, kde se nehodí někomu říkat, jak by měl žít, že by měl doporučená procenta z příjmů zaplatit jako salár (alespoň 2 000 Kč ročně, tj. cca 40 Kč týdně) a že na částku menší než 200 Kč se nepíše stvrzenka (protože to se dává do sbírky). Toto vše se u nás nehodí.

Jsou sbory, které z výše uvedených důvodů mají a budou mít problémy se samotnou existencí. Jedinou možností nakonec zůstane projít kartotéky, ujasnit si skutečný počet členů a salárníků, jasně si definovat potřeby sboru, plán oprav, proti tomu nastavit příjmovou realitu a nakonec se nad tím vším poctivě zamyslet...

Eva Zadražilová